

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 25 ноември 2015 г.
(OR. en)

14447/15

SPORT 68
EDUC 311
JEUN 113
SAN 396

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От: Генералния секретариат на Съвета

Дата: 24 ноември 2015 г.

До: Делегациите

№ предх. док.: 13431/15 SPORT 48 EDUC 279 JEUN 91 SAN 353

Относно: Заключение на Съвета относно насърчаването на двигателните умения, физическите и спортните занимания за деца
— *Заключения на Съвета (24 ноември 2015 г.)*

Приложено се изпращат на делегациите заключенията на Съвета относно насърчаването на двигателните умения, физическите и спортните занимания за деца, приети от Съвета на 3428-ото му заседание, проведено на 24 ноември 2015 г.

**Заключения на Съвета относно насърчаването на двигателните умения,
физическите и спортните занимания за деца¹**

**СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ПРЕДСТАВИТЕЛИТЕ НА ПРАВИТЕЛСТВАТА
НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ**

- I. КАТО ПРИПОМНЯТ ПОЛИТИЧЕСКИЯ КОНТЕКСТ НА ВЪПРОСА, КОЙТО СЕ СЪДЪРЖА В ПРИЛОЖЕНИЕТО, КАКТО И ПОСОЧЕНИТЕ ПО-ДОЛУ
1. Заключения на Съвета от 27 ноември 2012 г. относно насърчаването на укрепваща здравето физическа активност (УЗФА)², в които се подчертава, че *„чрез благотворното си влияние по отношение на профилактиката, лечението и възстановяването физическата активност е полезна във всяка възраст“*.
  2. Препоръка на Съвета от 26 ноември 2013 г. относно насърчаването на укрепваща здравето физическа активност в различните сектори³, в която държавите членки се приканват да разработят междусекторни политики и интегрирани стратегии, обхващащи сектори като спорт, образование, здравеопазване, транспорт, околна среда, градоустройство и други значими в това отношение сектори и се подчертава, че *„физическото възпитание в училище притежава потенциал да се превърне в ефективен инструмент за повишаване на осведомеността относно значението на УЗФА и училищата могат лесно и ефективно да бъдат насочени към извършването на дейности в тази област“*.

---

¹ За целите на настоящите заключения под деца се разбира възрастовата група от 0 до 12 години.

² ОВ С 393, 19.12.2012 г.

³ ОВ С 354, 4.12.2013 г.

3. Втори работен план на Европейския съюз за спорта за периода 2014—2017 г.⁴, в който упражняването на укрепваща здравето физическа активност и образованието и обучението в областта на спорта се посочват като приоритетни теми за сътрудничеството в спорта на равнище ЕС и с който се създава експертна група по УЗФА, чиято задача е да предлага препоръки за насърчаване на физическото възпитание в училищата, включително двигателните умения в ранна детска възраст, и да създава възможности за полезно взаимодействие между сектора на спорта, местните власти и частния сектор.
- II. ОТЧИТАТ, че
4. Международната общност отдавна е признала значението на игрите и отдиha в живота на всяко дете. В член 31 от Конвенцията на ООН за правата на детето от 1989 г. изрично се посочва, че „държавите — страни по Конвенцията, признават правото на детето на отдиh и почивка, на участие в игри и дейности за отмора, подходящи за възрастта му, и на свободно участие в културния живот и изкуствата“. Всички дейности за деца, включително спортните занимания и физическото възпитание, трябва винаги да се осъществяват в съответствие с Конвенцията на ООН за правата на детето.
5. В насоките на ЕС за физическата активност⁵ се посочва, че ежедневните навици на малките деца са се променили в последните години с възникването на нови модели на занимания в свободното време (телевизия, интернет, видеоигри, смартфони и т.н.) и това е довело до спад на физическата активност. Освен това и ограниченията от времево, социално или бюджетно естество, промените в начина на живот или липсата на подходящи спортни съоръжения наблизко също могат да обяснят тази тенденция. В насоките на ЕС се изтъква сериозната загриженост от факта, че физическата активност сред децата и младите хора, както изглежда, е заменена от занимания, свързани с по-заседнал начин на живот.

---

⁴ ОВ С 183, 14.6.2014 г.

⁵ Насоките на ЕС за физическата активност: препоръки за политически действия в подкрепа на укрепващата здравето физическа активност (2008 г.) бяха приветствани в заключенията на председателството от неформалната среща на министрите на спорта на ЕС. http://ec.europa.eu/sport/library/doc/c1/pa_guidelines_4th_consolidated_draft_en.pdf

6. Независимо от общата склонност на децата да са физически активни, през последните двайсет години е налице спад във физическата им активност. Тази промяна съвпада с увеличаващия се процент деца с наднормено тегло и затлъстяване и деца със здравословни проблеми или физически увреждания, като мускулно-скелетни заболявания. Според данните от проучване на СЗО (Инициатива за наблюдение на затлъстяването при децата) през 2010 г. в ЕС приблизително едно от три деца на възраст 6—9 години е било с наднормено тегло или затлъстяване⁶. Това показва обезпокоително нарастване от 2008 г. насам, когато данните сочат, че едно от всеки четири деца е имало тези проблеми⁷. В индустриализираните страни процентът на децата на възраст до 5 години с наднормено тегло и затлъстяване се е увеличил от 8% през 1990 г. на 12% през 2010 г. и се очаква до 2020 г. да достигне 14%⁸. Липсата на физическа активност се отразява отрицателно върху системите на здравеопазване и върху икономиката като цяло. Според преценките всяка година около 7 % от националните бюджети за здравеопазване в ЕС се изразходват за заболявания, свързани със затлъстяването⁹.
7. За предотвратяване на подобни проблеми за здравето и развитието трябва да се насърчава физическата активност за всички деца (включително на децата с увреждания). Годишните на образование и грижи за децата в ранна детска възраст (ОГРДВ) са важни, защото в този период се развиват основните умения. Чрез игра и физическа активност децата учат и упражняват умения, които ще им бъдат необходими през целия живот. Този процес на учене, наречен развитие на двигателните умения, не винаги се развива по естествен път. Ето защо е изключително важно да се насърчава осведомеността относно значението на физическата активност за децата и да се създават възможности за нея.

---

⁶ План за действие на ЕС във връзка със затлъстяването при децата за периода 2014—2020 г.
(http://ec.europa.eu/health/nutrition_physical_activity/docs/childhoodobesity_actionplan_2014_2020_en.pdf)

⁷ COM (2005) 0637.

⁸ www.toybox-study.eu.

⁹ План за действие на ЕС във връзка със затлъстяването при децата за периода 2014—2020 г.

8. Световната здравна организация установи, че недостатъчната физическа активност се нарежда на четвърто място в световен план сред рисковите фактори за преждевременна смърт и заболявания¹⁰. Ползите от физическата активност са добре познати. Физическата активност е един от най-ефикасните начини за профилактика на незаразните болести и за борба със затлъстяването, както и за поддържане на здравословен начин на живот¹¹. Увеличават се и доказателствата за положителната връзка между физическите упражнения и психичното здраве и когнитивните процеси¹².

---

¹⁰ Глобални препоръки относно физическата активност за здраве, СЗО, 2010.

¹¹ Lee IM, Shiroma EJ, Lobelo F, Puska P, Blair SN, Katzmarzyk PT, Lancet Physical Activity Series Working Group. Въздействие на физическата активност върху основните незаразни болести в световен мащаб: анализ на заболяемостта и очакваната продължителност на живота (Effect of physical activity on major non-communicable disease worldwide: an analysis of burden of disease and life expectancy), юли 2012 г., Lancet.

¹² Strong, WB, RM Malina, CJR Blimkie, SR Daniels, RK Dishman, B Gutin, AC Hergenroeder, A Must, PA Nixon, JM Pivarnik, T Rowland, S Trost, F Trudeau (2005), Физическата активност на младежите в училищна възраст въз основа на данните (Evidence Based Physical Activity for School-Age Youth), The Journal of Pediatrics, 146(6):732-737.

U.S. Department of Health and Human Services. Доклад на консултативния комитет относно насоките за физическата активност (Physical Activity Guidelines Advisory Committee Report), 2008 г.

(<http://www.health.gov/paguidelines/Report/pdf/CommitteeReport.pdf>.)

Проучване на Университета в Сан Гален, проведено през 2011 г.

Докладите на СЗО¹³ сочат, че упражняването на редовна, умерена до интензивна спортна дейност или физическа активност¹⁴ (поне 60 минути на ден за деца в училищна възраст и 3 часа за деца в рамките на ОГРДВ) създава дългосрочна склонност към физическа активност, която се увеличава в юношеска и в зряла възраст¹⁵. Проучванията показват също, че когато децата започват да се занимават с физически упражнения на ранна възраст, те обикновено имат по-добри академични постижения, по-малко проблеми с поведението и дисциплината и могат да се съсредоточават по-дълго в час от своите връстници¹⁶.

9. Учебната среда играе особено важна роля в този контекст, тъй като децата се занимават с физическа активност и спорт в училище. По тази причина училищата и учителите създават условия за физическата активност на децата, заедно с възпитателите от заведенията за ОГРДВ и спортните клубове. Родителите, семейството и общността като цяло също имат важна роля по отношение на децата.

---

¹³ Глобални препоръки относно физическата активност за здраве, Световна здравна организация, 2010 (http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/44399/1/9789241599979_eng.pdf), U.S. Department of Health and Human Services. Доклад на консултативния комитет относно насоките за физическата активност (Physical Activity Guidelines Advisory Committee Report), 2008 г. (<http://www.health.gov/paguidelines/Report/pdf/CommitteeReport.pdf>.)

¹⁴ Проучване на Университета в Сан Гален, проведено през 2011 г.
e.g Department of Health and Aging: National Physical Activity Guidelines for Australians. Canberra: Commonwealth of Australia; 2014 or UK Physical activity guidelines and National Health Service (NHS) in England: Physical activity guidelines for children (under five years) (<http://www.nhs.uk/Livewell/fitness/Pages/physical-activity-guidelines-for-children.aspx>)

¹⁵ G.J. Welk, J.C. Eisenmann, J. Dolman, Свързаната със здравето физическа активност на децата и подрастващите: био-поведенческа перспектива (Health-related physical activity in children and adolescents: A bio-behavioural perspective), The handbook of physical education, eds. D. Kirk, D. Macdonald, M. O’Sullivan, London: Sage Publications Ltd., 2006 г., стр. 665—684.

¹⁶ Физическата активност може да засили способността на децата да се съсредоточават (Physical Activity May Strengthen Children's Ability To Pay Attention) <http://www.sciencedaily.com/releases/2009/03/090331183800.htm> and “The Association between school-based physical activity, Including Physical education and academic performance” U.S. Department of Health and human Services, юли 2010 г. http://www.cdc.gov/healthyyouth/health_and_academics/pdf/pa-pe_paper.pdf

10. Според специалистите за децата на възраст до 12 години подходящата физическа активност следва да се подбира според възрастовата група¹⁷. Дейностите на равнище ОГРДВ и начално училище включват структурирани и неструктурирани занимания, които помагат на децата за развитието на такива умения, като бягане, скачане или хвърляне.
11. Някои държави членки са разработили в различна степен редица национални стратегии за насърчаване на развитието на двигателните умения в ранна детска възраст и на физическите и спортните занимания за деца до 12-годишна възраст, най-често в сътрудничество със сектора на спорта и спортните клубове или федерации¹⁸.
12. В съответствие с мандата си през юни 2015 г. експертната група по укрепващата здравето физическа активност (УЗФА) предложи пакет от препоръки за насърчаване на физическото възпитание в училищата, включително на двигателните умения в ранна детска възраст.

III. ПРИЗОВАВАТ ДЪРЖАВИТЕ — ЧЛЕНКИ НА ЕС:

13. Да обмислят прилагането на междусекторни политики (включващи наред с други и секторите на образованието, младежта и здравеопазването) с цел насърчаване на физическата активност и двигателните умения в ранна детска възраст, като вземат предвид по-специално следните препоръки на експертната група по УЗФА:
  - Обръщане на по-голямо внимание на периода преди началото на предучилищното и училищното образование като възможност за насърчаване на физическата активност на децата, по-специално чрез развитие на основните двигателни умения и на физическата култура.

---

¹⁷ Категориите са предложени в канадската концепция за дългосрочно развитие на атлетите.

¹⁸ Например: Франция и федерациите, обединяващи различни спортове (Ufolep, Usep), или федерациите на отделните спортове (гимнастика или плуване), предлагащи специални тренировки за деца на възраст от 0 до 6 години. В Нидерландия за децата до 4-годишна възраст се предлага специално обучение по гимнастика и плуване. В Австрия програмата „Здравословно движение за децата“ (Kinder gesund bewegen) има за цел установяването на сътрудничество между спортните клубове и детските градини/началните училища и да насърчи активния начин на живот чрез предлагане на физическа активност за децата на възраст между 2 и 10 години.

- Осведомяване на заинтересованите страни в училищата и организациите за извънкласни занимания (учители, треньори, родители и др.) за необходимостта от разработване на физически и спортни занимания, подходящи за деца.
  - Създаване на връзки между училищата и съответните организации (от спортния, обществен и частния сектор, както и местните власти), насочени към насърчаване и увеличаване на предлагането на извънкласни занимания.
  - Насърчаване на училищата да създадат рамка за сътрудничество със спортните организации и други местни (национални) организатори на спортни прояви за насърчаване на учебни и извънкласни занимания и осигуряване на висококачествени, безопасни инфраструктури и оборудване за физическо възпитание и извънкласни или следучилищни занимания, както и за осъществяване на информационни кампании по места.
  - Обмисляне на инициативи за насърчаване на местните власти да създадат условия за развитие на активни начини на придвижване до и от училище.
14. Да насърчават и подкрепят инициативи за всички заинтересовани страни (учители, родители, училища, клубове, възпитатели и др.) на съответните равнища с цел стимулиране на подходящите двигателни умения и физически занимания.
15. Да насърчават подходящи спортни и физически дейности от най-ранна детска възраст до ОГРДВ и началното училище, в съответствие със специфичните нужди и възрастта на децата, като същевременно предоставят ръководни насоки за инструкторите/възпитателите.
16. Да насърчават информационните кампании на национално, регионално и местно равнище за засилване на интереса към дейностите за развитие на двигателните умения и физическото възпитание на децата.
17. Да насърчават родителите, семейството и общността като цяло да участват активно във физическите занимания заедно с децата, като използват подходящи за целта съоръжения (например велоалеи и обезопасени площадки за игра).

18. Да разгледат възможността за подкрепящи инициативи за подобряване на спортната инфраструктура за деца, по-специално в учебните заведения, като същевременно насърчават сътрудничеството между училищата и спортните клубове в областта на осигуряването на оборудване и съоръжения за деца на местно равнище.
  19. Да обмислят предоставянето на стимули на спортните организации и клубовете, на училищата, образователните институции, младежките центрове и други общностни или доброволчески организации, които насърчават физическите занимания за деца.
- IV. ПРИКАНВАТ ПРЕДСЕДАТЕЛСТВОТО НА СЪВЕТА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ, ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ И КОМИСИЯТА, В РАМКИТЕ НА СЪОТВЕТНИТЕ ИМ ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ:
20. Да вземат под внимание препоръките на експертната група по УЗФА като основа за бъдещи действия в рамките на политиката на равнището на ЕС и на държавите членки, тъй като те предлагат конкретни факти и практически насоки, които да бъдат следвани.
  21. Да засилят сътрудничеството между различните области на политиката, отговорни за насърчаването на двигателните умения и физическото възпитание на децата, в съответствие с препоръките на експертната група по УЗФА, по-специално секторите на спорта, здравеопазването, образованието, младежта и транспорта.

22. С оглед на европейската седмица на спорта да обмислят поставянето на специален акцент върху инициативите за подкрепа и насърчаване на училищни и извънкласни спортни занимания.
23. Да насърчават, където е подходящо, въвеждането на национални системи за мониторинг, проучвания или оценки, за да установят равнището на физическа активност и навиците на децата.
24. Да обмислят по какъв начин въпросът за насърчаването на развитието на двигателни умения в ранна детска възраст и стратегиите за отхвърляне на заседналият начин на живот сред децата могат да намерят по-ефективно решение в рамките на бъдещата работа на равнище ЕС.
25. Да насърчават финансовата подкрепа за инициативи, свързани с двигателните умения и физическото възпитание, чрез съществуващите програми на ЕС, например Еразъм + и европейските структурни и инвестиционни фондове и да приветстват всяка допълнителна информация от Комисията във връзка с изпълнението на програмите на ЕС за финансиране в полза на спорта.

V. ПРИКАНВАТ ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ:

26. Да насърчава и подкрепя обмена на добри практики в областта на двигателните умения и физическото възпитание на децата в контекста на ЕС.
27. Да подобрява базата от доказателства, като подкрепя, в тясно сътрудничество със СЗО, събирането на количествени и качествени данни¹⁹, отнасящи се до физическата активност, маркерите за здравословното състояние и участието в спортни занимания на децата в заведенията за ОГРДВ и училищата, и извън тях.

---

¹⁹ Въз основа на рамката за мониторинг, определена в препоръката на Съвета във връзка с УЗФА (25 ноември 2013 г.).

28. Да разработи, в сътрудничество с научни експерти, в т.ч. и СЗО, насоки за физическата активност на децата в заведенията за ОГРДВ, училищата и спортните клубове, предназначени по-специално за лицата, които разработват политики, местните власти, родителите, семействата и общността като цяло.

VI. ПРИКАНВАТ СПОРТНИТЕ ДВИЖЕНИЯ ДА РАЗГЛЕДАТ ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА:

29. Предлагане на спектър от несъстезателни спортни занимания, подходящи за деца и съобразени със съответното равнище, с оглед на подобряването на здравето и личностното развитие на децата.
30. Оказване на подкрепа за организирането на дейности, насърчаващи училищните и извънкласните спортни занимания, както и развитието на двигателните умения в ранна детска възраст, включително в рамките на европейската седмица на спорта.
31. Допринасяне за развитието на тесни партньорства, съвместни цели и комуникационни кампании с общините и общностите, със секторите на образованието, младежта, здравеопазването и др. за борба със заседналият начин на живот чрез популяризиране на спорта в училище и извън него.
32. Поемане на по-сериозен ангажимент за насърчаване на инициативите за спорт и физическа активност, насочени към борба със заседналият начин на живот при децата, чрез партньорство и сътрудничество с частния и публичния сектор.

Политически контекст

1. Европейската година на образованието чрез спорт (EYES 2004), която постави на преден план ролята на спорта в образованието и привлече вниманието към широкообхватната социална роля на спорта;
2. Бялата книга за спорта, представена от Европейската комисия на 11 юли 2007 г., в която се набляга на значението на физическата активност и се посочва, че „времето, прекарано в спортни дейности в училище и в университета оказва благоприятно въздействие върху здравето и образованието, като това въздействие трябва да се увеличава“²⁰.
3. Стратегията за Европа по отношение на храненето, наднорменото тегло и здравословните проблеми, свързани със затлъстяването, приета от Комисията през 2007 г.²¹, в която се насърчава физическата активност, а децата и социално слабите групи са обявени за приоритет, като същевременно се подчертава, че *„детството е важен период за внушаване на предпочитания към здравословно поведение и за придобиване на умения за живота, необходими за поддържане на здравословен начин на живот. Несъмнено училищата играят ключова роля в това отношение“*²².
4. Докладът на Европейския парламент от 30 октомври 2007 г.²³ относно ролята на спорта в образованието и последвалата го резолюция със същото заглавие, в която се отправя призив към „държавите членки и компетентните органи да гарантират обръщането на по-голямо внимание на здравословното развитие в образователните програми на училищата и предучилищните заведения като се насърчават специфични форми на физическа активност, подходящи за предучилищната възрастова група“.

---

²⁰ COM(2007) 391 окончателен.

²¹ COM(2007) 279 окончателен.

²² http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/nutrition/documents/nutrition_wp_en.pdf

²³ A6-0415/2007.

5. Съобщението на Комисията от 18 януари 2011 г., озаглавено „Развиване на европейското измерение в спорта“, в което се отчита необходимостта да се подкрепят *„новаторски инициативи по Програмата за обучение през целия живот, свързани с физическата активност в училище“*²⁴.
6. „Берлинската декларация“, приета на конференцията на министрите на спорта на 28—30 май 2013 г., в която се изтъква, че физическото възпитание е изключително важна първа стъпка за децата в овладяването на умения, необходими през целия живот, развиването на модели за физическа активност през целия живот и за здравословен начин на живот, и се насърчава важната роля на приобщаващия извънкласен училищен спорт за ранното развитие и за възпитанието на децата и младежите.
7. Планът за действие на ЕС във връзка със затлъстяването при децата за периода 2014—2020 г., лансиран от Европейската комисия през 2014 г.²⁵ Сред осемте основни области за действие Европейската комисия открие насърчаването на по-здравословна среда, особено в училищата и предучилищните заведения, както и на физическа активност.

---

²⁴ COM(2011) 12 окончателен.

²⁵ 24 февруари 2014 г. (актуализиран на 12 март и 28 юли 2014 г.).